

Hogeschool Utrecht

Communication and Multimedia Design

Beperkte opleidingsbeoordeling

Samenvatting

In november 2018 is de bestaande hbo-bacheloropleiding Communication & Multimedia Design (voltijd) van Hogeschool Utrecht bezocht door een visitatiepanel van NQA. Het panel beoordeelde de opleiding op basis van het kader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO en komt op basis daarvan tot het totaaloordeel **voldoende**.

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **goed**.

De opleiding CMD van Hogeschool Utrecht werkt vanuit een visie op de beroepspraktijk aan het opleiden van studenten tot creatieve en mensgerichte ontwerper voor wie medium-onafhankelijkheid het uitgangspunt is en voor wie onderzoek de basis vormt voor de te ontwerpen producten. Aansluitend hierop hanteert de opleiding een set van negen competenties, die de ontwerpcyclus in zich dragen, als haar opleidingsdoelstellingen. Bij het opstellen van de negen competenties is het landelijk beroeps- en competentieprofiel (INCMD) correct als leidraad gebruikt. De competentieset is zowel inhoudelijk als qua niveau (bachelor) passend. Tevens zorgt de opleiding voor een goede aansluiting op (actuele) ontwikkelingen in de CMD-beroepspraktijk. De beroepenveldcommissie vormt hierin onder meer een belangrijke schakel.

Naast de competenties is de inhoud van de landelijke Body of Knowledge and Skills onderdeel van de opleidingsdoelstellingen. Hierin worden vier kennisgebieden onderscheiden: technologies, business, design en humanities. Op de laatste twee gebieden legt de CMD-opleiding van Hogeschool Utrecht extra accent. Zij heeft deze als kennispijlers vertaald naar het mensgericht en mediumonafhankelijk werken en ontwerpen. Het panel heeft waardering voor deze accentuering.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **voldoende**.

Om tot de inrichting van het programma te komen is de opleiding uitgegaan van de beoogde leerresultaten, de (ontwikkelingen in de) beroepspraktijk en de Utrechtse CMD-visie. De designcyclus vormt net als in de competenties daarbij het centrale uitgangspunt. In een curriculummatrix en in de studiegids en cursusbeschrijvingen toont de opleiding dat de competenties op een passende manier en langs een adequate niveauopbouw vertaald zijn naar het onderwijsprogramma. Bestudering van de inhoud van het programma leidt tot de conclusie dat dit voldoende op orde is. Het onderwijs zorgt voor een brede oriëntatie van studenten op de CMD-beroepspraktijk, is goed praktijkgericht, heeft aandacht voor de ontwikkeling van een persoonlijke CMD-signatuur en sluit voldoende aan op de landelijk geformuleerde Body of Knowledge and Skills. Het panel is positief over de veranderingen in het onderwijs op het gebied van de designcyclus, waarmee het iteratieve (ontwerp)proces steviger wordt omarmd en studenten sterker de waarde van experimenten, testen en prototyping leren. De accentuering in het onderwijs op de thema's 'humanities' en 'design' zou vergroot mogen worden om een onderscheidende profilering waar te maken.

De opleiding hanteert met twaalf inrichtingsprincipes (guiding principles) een vrij volledig raamwerk op basis waarvan zij het onderwijs vormgeeft. Herkenbare aspecten hierin zijn de nadruk op projectwerk, de praktijkgerichtheid, de aandacht voor persoonsvinding en –

ontwikkeling en het inbedden van ethische en maatschappelijke vraagstukken gelieerd aan de ontwerpprofessie. Het aanbod aan werkvormen is gevarieerd met een sterk accent op het werken in projectgroepen die ondersteund worden door een rijk palet aan workshops waaruit studenten zelf keuzes kunnen maken passend bij ontwerpkeuzes in de projecten. De opleiding biedt hiermee een mooie gereedschapskist aan waaruit studenten de benodigde tools (kennis & vaardigheden) kunnen selecteren. Dit beweegt studenten tot het maken van gerichte afwegingen en keuzes. Het risico op eenzijdige ontwikkeling (door monotone selectie) kan de opleiding nog scherper ondervangen. Een tweede aandachtspunt vindt het panel de voorbereiding van studenten op gangbare beroepsmethodieken (zoals agile/scrum). Elementen uit deze methodieken worden aangeboden, maar het panel vindt een integrale voorbereiding van studenten op dergelijke gangbare beroepsmethodieken nodig.

Het panel concludeert voorts dat het docententeam over voldoende deskundigheid beschikt om het onderwijs inhoudelijk, onderwijskundig en organisatorisch te verzorgen. Het team is hoog gekwalificeerd en kent goede verbindingen met de CMD-beroepspraktijk. Ook liggen er connecties met onderzoeksactiviteiten binnen de lectoraten. Werving, selectie en professionalisering staan door middel van analyses adequaat in het teken van welke kwalificaties nodig zijn voor de verzorging van het programma. Een aandachtspunt richting de nabije toekomst is het aantal BKE/SKE gecertificeerde docenten (nu: 28 procent).

Standaard 3: Toetsing

De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **voldoende**.

De CMD-opleiding beschikt over een toetsplan gebaseerd op de toetskaders vanuit de hogeschool en het instituut. Beleidsmatig steekt het toetsbeleid goed in elkaar, zo concludeert het panel. Het ademt aandacht voor kwalitatief toetsen uit en kent daartoe een adequate procesmatige inrichting, waarbij aandacht is voor de benodigde kwalificaties van verschillende betrokkenen, voor kwaliteitsrealisatie en –borging. De curriculummatrix fungeert als solide uitgangspunt bij het construeren van toetsen, zowel inhoudelijk als wat betreft toetsvorm. De opleiding kent een gevarieerd toetsaanbod, waarbij ook oog is voor de aantrekkelijkheid van de toetsvorm. Bestudering van diverse toetsen, bijbehorende studentuitwerkingen en beoordelingen leiden tot de conclusie van het panel de toetsing aan de maat is. Er is een heldere lijn tussen de toetsinhoud, competenties en lesstof in bestudeerde cursussen. De cursushandleidingen zijn transparant over het toetsproces en de beoordeling. Aan de beoordelingskant ziet het panel wel ruimte voor *finetuning*, onder meer als het gaat om het verantwoorden van de weging van criteria. Ook geeft het panel de opleiding mee een andere balans na te streven als het gaat om het beoordelen op basis van deelproducten en/of productieproces versus volledige eindproducten.

De kwaliteitsborging rondom toetsing is voldoende solide. De uiteindelijke verantwoordelijkheid ligt bij de examencommissie die ondersteund wordt door een toetscommissie. Ook kent de opleiding een toetsexpertgroep die onder meer examinatoren ondersteund bij het construeren van een toets. Het panel heeft geleerd dat de examencommissie – sinds ongeveer twee jaar – flink is vernieuwd en dat daarmee ook nieuw taak-elan is ontstaan. Het panel vindt dit gegeven de constatering ten aanzien van standaard 4 een zeer welkome ontwikkeling. Het gesprek met leden van de examencommissie heeft het panel laten zien dat de leden het bewaken van de toetskwaliteit en specifiek van het eindniveau serieus nemen en ook daartoe passende activiteiten uitvoert. Het panel raadt de examencommissie wel aan het aantal examinatoren dat ingezet wordt voor het beoordelen van afstudeeronderdelen terug te brengen.

Standaard 4: Gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **voldoende**. Het panel heeft de realisatie van de beoogde leerresultaten bekeken door vijftien afstudeerdossiers te bestuderen.

Afgestudeerden laten in de dossiers zien voldoende toegerust te zijn om het werkveld als beginnend CMD-professional te betreden. Ze laten zien aan de slag te kunnen met een CMD-gerelateerd ontwerpvoorbeeld van een opdrachtgever. Studenten verkennen het onderwerp en de context (incl. doelgroep) intensief om van daaruit over te gaan naar het ontwerpen en ontwikkelen van een concreet beroepsproduct. Die beroepsproducten vindt het panel voldoende op orde al zijn er wel grote verschillen zichtbaar in de uitwerkingskwaliteit, onder meer gekoppeld aan de functionele vaardigheden (coderen en programmeren) en in het creativiteitsgehalte. In de regel kwam dit ook tot uiting in de beoordeling door de opleiding. Van één afstudeerder vond het panel het beroepsproduct niet voldoende. Met de in gang gezette onderwijsvernieuwing en het accent daarin op de versterking van het iteratief vermogen van de studenten, ziet het panel een goede beweging om de uitwerkingskwaliteit te verhogen. Dit zag het ook reeds in producten van eerderejaars studenten. Alumni en vertegenwoordigers van het werkveld tonen zich positief over de opleiding. De werkveldvertegenwoordigers tonen zich positief over de doel(groep)gerichtheid van de studenten en waarderen daarnaast het vermogen van afgestudeerden om out-of-the-box te denken.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding	9
Schets van de opleiding	11
Standaard 1 Beoogde leerresultaten	12
Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	15
Standaard 3 Toetsing	22
Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten	26
Eindoordeel over de opleiding	29
Aanbevelingen	30
Bijlagen	31
Bijlage 1 Bezoekprogramma	32
Bijlage 2 Bestudeerde documenten	34

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande hbo-bacheloropleiding Communication and Multimedia Design van Hogeschool Utrecht.. Het visitatiepanel van NQA dat de beoordeling heeft uitgevoerd is samengesteld door NQA, in opdracht van Hogeschool Utrecht en in overleg met de opleiding. Voorafgaand aan de visitatie heeft de NVAO het panel goedgekeurd.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Ook bevat het enkele aanbevelingen voor de opleiding. Het rapport is opgesteld conform het *Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs* van de NVAO (september 2016) en het *NQA-protocol 2018 voor de beperkte opleidingsbeoordeling*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 29 november 2018 en het visitatiepanel bestond uit:
Mevrouw drs. J.E.D. Ossewold, voorzitter (voorzitter, domeindeskundige)
Mevrouw ir. I.C.M.R. Schuffelers (domeindeskundige)
De heer drs. E.L. van Heeswijk (domeindeskundige)
Mevrouw R. Albers (studentlid)
De heer P. van Achteren, auditor (sr.) van NQA, trad op als secretaris van het panel.

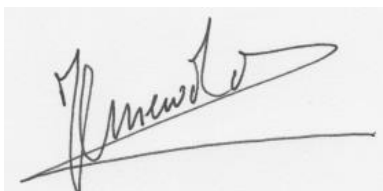
Afstemming tussen deelpanels binnen de visitatiegroep heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. De tussen Hobéon en NQA gekalibreerde criteria voor de beoordeling maken onderdeel uit van deze instructie. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant, voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. Verder wordt de afstemming tussen de panels geborgd door de ondersteuning van zo veel mogelijk dezelfde secretaris vanuit zowel Hobéon als NQA en door de inzet van getrainde voorzitters.

Bij de aanvraag heeft de instelling een zelfevaluatie-rapport (ZE) aangeboden. Deze voldeed naar vorm en inhoud aan de eisen van het desbetreffende NVAO-beoordelingskader en aan de eisen van het *NQA-protocol 2018*. Het visitatiepanel heeft de ZE bestudeerd en een bezoek aan de opleiding gebracht; zie bijlage 1 en 2. Met alle (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie heeft het panel tot een weloverwogen oordeel kunnen komen.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Utrecht, april 2019

Panelvoorzitter



Jurrienne Ossewold

Lead-auditor



Peter van Achteren

Schets van de opleiding

De voltijdse hbo-bacheloropleiding Communication and Multimedia Design van de Hogeschool Utrecht is in 2009 gestart. Doel was recht te kunnen doen aan de behoefte van de creatieve industrie aan mensgerichte professionals met talent voor creativiteit, ontwerp en innovatie. Nog steeds hanteert de opleiding deze pijlers. De opleiding is gegroeid tot een opleiding met ruim 900 studenten. De opleiding maakt deel uit van het Instituut voor Media (IvM) van Hogeschool Utrecht.

De afgelopen jaren werkte de opleiding aan een curriculumvernieuwing. Een belangrijke onderlegger voor de vernieuwing is de update van het landelijke CMD beroeps- en competentieprofiel (2018). Het vernieuwde programma is ten tijde van het visitatiebezoek ingevoerd tot en met het derde studiejaar. Het vierde studiejaar was nog gebaseerd op het CMD-profiel uit 2011. Het vernieuwde onderwijsprogramma wordt schematisch als volgt door de opleiding gepresenteerd:

	SEMESTER 1		SEMESTER 2	
JAAR 1	ST BASICS (5 EC)	PROJECT STORYTELLING (15 EC)	UH INTERACTION (5 EC)	PROJECT UHD (15 EC)
	ECHT: CREATIVITY (5 EC)		UH PLAYFUL (5 EC)	
	CMD SAFARI (5 EC)		ECHT: HUMANITIES (5 EC)	
	SEMESTER 3		SEMESTER 4	
JAAR 2	STUDIO DESIGN PROJECT (10 EC)	STUDIO DESIGN PROJECT (10 EC)	STUDIO DESIGN PROJECT (10 EC)	STUDIO SEMINAR (10 EC)
	ECHT: TECHNOLOGY (5 EC)	ECHT: ENTREPRENEURSHIP (5 EC)	PERSUASIVE COMMUNICATION (5 EC)	DESIGN ETHICS (5 EC)
	SEMESTER 5*		SEMESTER 6*	
JAAR 3	VRIJE PROFILERING OF STAGE (30 EC)		CMD-PROFILERINGSVAK: BRANDING / DATA / IMMERSIVE DESIGN / HUMAN CENTERED DESIGN (10 EC)	STUDIO H (10 EC)
			LAB H (5 EC)	LAB NEHT (5 EC)
	SEMESTER 7*		SEMESTER 8	
JAAR 4	VRIJE PROFILERING OF STAGE (30 EC)		GEBONDEN PROJECT (20 EC)	
			VRIJ PROJECT (10 EC)	

Curriculumoverzicht

*** DE SEMESTER 5-6-7 ZIJN WISSELBAAR
DE MINOR MAG GESTART WORDEN NA HET AFSTUDEREN**

Standaard 1 Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Conclusie

De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **goed**.

De opleiding CMD van Hogeschool Utrecht werkt vanuit een visie op de beroepspraktijk aan het opleiden van studenten tot creatieve en mensgerichte ontwerper voor wie medium-onafhankelijkheid het uitgangspunt is en voor wie onderzoek de basis vormt voor de te ontwerpen producten. Aansluitend hierop hanteert de opleiding een set van negen competenties, die de ontwerpcyclus in zich dragen, als haar opleidingsdoelstellingen. Bij het opstellen van de negen competenties is het landelijk beroeps- en competentieprofiel (INCMD) correct als leidraad gebruikt. De competentieset is zowel inhoudelijk als qua niveau (bachelor) passend. Tevens zorgt de opleiding voor een goede aansluiting op (actuele) ontwikkelingen in de CMD-beroepspraktijk. De beroepenveldcommissie vormt hierin onder meer een belangrijke schakel.

Naast de competenties is de inhoud van de landelijke Body of Knowledge and Skills onderdeel van de opleidingsdoelstellingen. Hierin worden vier kennisgebieden onderscheiden: technologies, business, design en humanities. Op de laatste twee gebieden legt de CMD-opleiding van Hogeschool Utrecht extra accent. Zij heeft deze als kennispijlers vertaald naar het mensgericht en mediumonafhankelijk werken en ontwerpen. Het panel heeft waardering voor deze accentuering.

Onderbouwing

Visie en beroepsbeeld

Het is de overtuiging van de opleiding dat een duurzame, inclusieve, rechtvaardige en welvarende samenleving gediend is met een CMD-professionalisme dat in staat is informatieve en communicatieve, technologische, bedrijfs- en markteconomische en maatschappelijke interactie te faciliteren. Vanuit dit perspectief wil de opleiding studenten opleiden tot creatieve en mensgerichte ontwerpers voor wie medium-onafhankelijkheid het uitgangspunt is en voor wie onderzoek de basis vormt voor de te ontwerpen producten.

De focus van het beroepenveld van CMD is de creatieve industrie. Deze wordt gevormd door bedrijven waar waarde wordt gecreëerd door het inzetten van kennis en creativiteit. Als afgestudeerd CMD'er kan je terecht komen bij diverse bedrijven/afdelingen, zoals creative agencies, internet bureaus, ontwerpafdelingen van (grote) bedrijven of als zelfstandige. Het gaat om functies als user experience designer, content strateeg, creative director, online redacteur, concept designer of (audio) visual designer.

Competenties

Met de competenties vanuit het landelijke beroeps- en competentieprofiel voor CMD-opleidingen (INCMD) als leidraad heeft de CMD-opleiding van Hogeschool Utrecht een vertaling gemaakt naar een eigen competentieset. De ontwerpcyclus van Understand, Create en Deliver vormt het uitgangspunt voor de beoogde leerresultaten en kent een verdere rangschikking naar negen competenties. Voor grote weergave van het competentieoverzicht: zie bijlage 3.

Zichtbaar in deze weergave is de opbouw langs drie competentieniveaus. Onderleggers voor de competentieniveaus zijn onder meer factoren als zelfstandigheid en

complexiteit. Het panel constateert dat de opleiding met bovenstaande competenties aansluit op het landelijk CMD-profiel. De opleiding verantwoordt die aansluiting in het document *'Dublin descriptor, NLQF Bachelor niveau 6 (HBO competenties) en Competentiematrix CMD Utrecht'* waarin – zoals uit de titel reeds blijkt – ook de relatie met het bachelorniveau nog eens wordt gelegd. Ter illustratie: de INCMD-competentie oriënteren en begrijpen kent een sterke verwantschap met de competenties uit de CMD Utrecht-competenties in de kolom Understand. Beide competenties vragen het vermogen van studenten om een probleem en de vraagcontext te beschrijven, in te kaderen, informatie te verzamelen (domein-/sectorbreed) en in beide competenties moet de student in staat zijn gebruiker centraal te stellen. Vanuit de documentatie heeft het panel kunnen vaststellen dat de competentieset van CMD Utrecht zowel inhoudelijk als qua niveau passend is.

De opleiding zorgt verder voor een goede aansluiting van de competenties op (actuele) ontwikkelingen in de CMD-beroepspraktijk. Uiteraard geldt hier dat dit via het landelijke INCMD-netwerk al plaatsvindt, maar de opleiding werkt zelf ook intensief aan die verbinding. Het overleg met de beroepenveldcommissie en de contacten van de lectoraten Co-Design, Crossmediale communicatie in het publieke domein en Crossmedia Business vormen een belangrijke schakel met het CMD (en bredere) werkveld. Daarnaast kent de opleiding een coördinator accountmanagement die contacten onderhoudt met diverse bedrijven (design agencies, digitale bureaus, maar ook organisaties als KLM, mediabedrijven, zorginstellingen en kleinere MKB-bedrijven en startups). Door het inventariseren van CMD-relevante vraagstukken bij die bedrijven leert de opleiding wat zich in de buitenwereld afspeelt en kan waar nodig het profiel hierop afstemmen of de praktijkvragen een plek geven in het onderwijs (casuïstiek).

CMD-BokS en profilering

Naast de competenties is er landelijke een body of knowledge and skills (BoKS) opgesteld. De opleiding heeft deze CMD-BoKS als opleidingsdoelstelling geadopteerd. Dit is onder meer zichtbaar in het document *'De Kleur van Utrecht'*. In de BoKS worden vier kennisgebieden onderscheiden: technologies, design, business en humanities. Op het snijvlak van deze kennisgebieden bevinden zich aanvullende kernaspecten voor CMD'ers: values, communication, experience en artefacts

UNDERSTAND Van begrip naar inzicht	CREATE Van inzicht naar verbeelding	DELIVER Van verbeelding naar praktijk
U1: De aspirant CMD-professional duidt de context van de opdracht op basis van een overtuigend onderzoek.	C1: De aspirant CMD-professional zet inzichten uit onderzoek om in mediumafhankelijke en mensgerichte creatieve concepten.	D1: De aspirant CMD-professional ontwikkelt en test werkende prototypes.
U2: De aspirant CMD-professional (her)formuleert de opdracht op basis van een overtuigend onderzoek.	C2: De aspirant CMD-professional ontwikkelt oplossingen die onderscheidend en vernieuwend zijn op basis van overtuigend onderzoek en een creatief ontwerpproces.	D2: De aspirant CMD-professional maakt inzichtelijk wat de consequenties van het invoeren van de ontwikkelde oplossing voor de gebruikers, de organisatie en/of de samenleving zijn.
U3: De aspirant CMD-professional communiceert inzichtelijk de resultaten van een overtuigend onderzoek.	C3: De aspirant CMD-professional ontwikkelt demo's op basis van een overtuigend onderzoek naar inhoud, vorm en functie.	D3: De aspirant CMD-professional presenteert overtuigend het iteratieve ontwerpproces en het ontwerp, en reflecteert betekenisvol op zijn functioneren binnen het ontwerpproces.

De landelijke CMD-BoKS geeft de ruimte aan de opleidingen om zelf accenten te plaatsen. Het panel ziet dat de opleiding die ruimte gebruikt om zich te onderscheiden van andere CMD-opleidingen. Dat doet de opleiding door de nadruk die zij via kennispijlers legt op twee van de vier CMD-BoKS kennisgebieden: 'humanities' en 'design'. Het panel vindt dit een mooie keuze. De kennispijlers zijn vertaald naar het mensgericht en mediumonafhankelijk werken en ontwerpen, hetgeen ook in de visie van de opleiding tot uiting komt.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Conclusie

De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **voldoende**.

Om tot de inrichting van het programma te komen is de opleiding uitgegaan van de beoogde leerresultaten, de (ontwikkelingen in de) beroepspraktijk en de Utrechtse CMD-visie. De designcyclus vormt net als in de competenties daarbij het centrale uitgangspunt. In een curriculummatrix en in de studiegids en cursusbeschrijvingen toont de opleiding dat de competenties op een passende manier en langs een adequate niveauopbouw vertaald zijn naar het onderwijsprogramma. Bestudering van de inhoud van het programma leidt tot de conclusie dat dit voldoende op orde is. Het onderwijs zorgt voor een brede oriëntatie van studenten op de CMD-beroepspraktijk, is goed praktijkgericht, heeft aandacht voor de ontwikkeling van een persoonlijke CMD-signatuur en sluit voldoende aan op de landelijk geformuleerde Body of Knowledge and Skills. Het panel is positief over de veranderingen in het onderwijs op het gebied van de designcyclus, waarmee het iteratieve (ontwerp)proces steviger wordt omarmd en studenten sterker de waarde van experimenten, testen en prototyping leren. De accentuering in het onderwijs op de thema's 'humanities' en 'design' zou vergroot mogen worden om een onderscheidende profilering waar te maken.

De opleiding hanteert met twaalf inrichtingsprincipes (guiding principles) een vrij volledig raamwerk op basis waarvan zij het onderwijs vormgeeft. Herkenbare aspecten hierin zijn de nadruk op projectwerk, de praktijkgerichtheid, de aandacht voor persoonsvinding en – ontwikkeling en het inbedden van ethische en maatschappelijke vraagstukken gelieerd aan de ontwerpprofessionie. Het aanbod aan werkvormen is gevarieerd met een sterk accent op het werken in projectgroepen die ondersteund worden door een rijk palet aan workshops waaruit studenten zelf keuzes kunnen maken passend bij ontwerpkeuzes in de projecten. De opleiding biedt hiermee een mooie gereedschapskist aan waaruit studenten de benodigde tools (kennis & vaardigheden) kunnen selecteren. Dit beweegt studenten tot het maken van gerichte afwegingen en keuzes. Het risico op eenzijdige ontwikkeling (door monotone selectie) kan de opleiding nog scherper ondervangen. Een tweede aandachtspunt vindt het panel de voorbereiding van studenten op gangbare beroepsmethodieken (zoals agile/scrum). Elementen uit deze methodieken worden aangeboden, maar het panel vindt een integrale voorbereiding van studenten op dergelijke gangbare beroepsmethodieken nodig.

Het panel concludeert voorts dat het docententeam over voldoende deskundigheid beschikt om het onderwijs inhoudelijk, onderwijskundig en organisatorisch te verzorgen. Het team is hoog gekwalificeerd en kent goede verbindingen met de CMD-beroepspraktijk. Ook liggen er connecties met onderzoeksactiviteiten binnen de lectoraten. Werving, selectie en professionalisering staan door middel van analyses adequaat in het teken van welke kwalificaties nodig zijn voor de verzorging van het programma. Een aandachtspunt richting de nabije toekomst is het aantal BKE/SKE gecertificeerde docenten (nu: 28 procent).

Onderbouwing

Basisgedachte curriculum en connectie met competenties

In het vernieuwde onderwijsprogramma (doorgevoerd in de leerjaren 1, 2 en 3) vormt de designcyclus het uitgangspunt voor de beoogde leerresultaten en voor de inrichting van het onderwijsprogramma, waarbij de opleiding mensgericht design en een diversiteit aan inzetbare media (analoog en digitaal) centraal blijft stellen.

Om tot de opzet van het onderwijsprogramma te komen heeft de opleiding de beoogde leerresultaten, de (ontwikkelingen in de) beroepspraktijk en de Utrechtse CMD-visie als uitgangspunten genomen. In een curriculummatrix toont de opleiding hoe studenten gedurende het onderwijsprogramma de competenties op een steeds hoger niveau leren beheersen, tot en met niveau 3 (het bachelorniveau). De competenties zijn hiertoe toegewezen aan cursussen en vervolgens uitgewerkt in leerdoelen en toetsing. De onderwijsinhoud is zichtbaar in de studiegids van de opleiding en in de cursushandleidingen. Bestudering van deze documenten, evenals van de curriculummatrix zelf, hebben het panel getoond dat de opleiding een adequate niveauopbouw hanteert en dat de competenties op een passende manier vertaald zijn naar het onderwijsprogramma.

Inhoudelijke inrichting onderwijs CMD Utrecht

De vierjarige CMD-opleiding van Hogeschool Utrecht kent een onderwijsprogramma dat per leerjaar als volgt te beschrijven is:

Leerjaar 1

In het eerste jaar oriënteren studenten zich op het beroep en de opleiding door een inleiding op het vakgebied. Dit gebeurt aan de hand van twee thema's die tevens als projecten van 15 EC (3 keer 5 EC) een plek hebben in het propedeusejaar: Storytelling en User Experience Design (UXD). Bij Storytelling bijvoorbeeld leren studenten door middel van welk verhaal en met welke middelen een organisatie kan communiceren met haar buitenwereld. Langs de projecten lopen diverse ondersteunende en aanvullende cursussen (van elk 5 EC), zoals Storytelling Basics, User Experience (UX) Playful en User Experience Interaction. Bij de UX-cursussen gaat het om het creatieve proces en het bedenken van een concept voor een installatie (Playful) en krijgen studenten de technieken (o.a. Arduino) aangereikt om het concept daadwerkelijk te realiseren (Interaction). Ook doorlopen studenten in het eerste jaar de cursus CMD Safari waarin zij letterlijk en figuurlijk op ontdekkingsreis gaan door het beroepenveld (werkbezoeken, gastlessen, workshops, etc).

Het panel vindt dat de opleiding met deze inrichting een passend eerste studiejaar aanbiedt. Studenten krijgen een introductie in het brede CMD-werkveld onder meer via de CMD Safari. De set kennis en (beroeps)vaardigheden die studenten in dit jaar krijgen aangereikt, vormt naar oordeel van het panel een mooie basis van waaruit studenten in het vervolg van de studie verder kunnen bouwen. Het panel is voorts positief over de BSA-norm die redelijk scherp gesteld is op 50 EC.

Tevens is voor het panel zichtbaar dat de opleiding vanaf de start studenten bekend wil maken met de designcyclus. Uit gesprekken van het panel met het opleidingsmanagement en

vertegenwoordigers van de curriculumcommissie blijkt dat de opleiding met de intensivering van dit aspect wil zorgen dat het vermogen van studenten om iteratief te werken groeit ten opzichte van eerdere lichtingen. De opleidingsbetrokkenen gaven aan dat het eerdere onderwijs onbedoeld teveel voorsorteerde op de waterfall-methode waarbij studenten stap-voor-stap een ontwerpmodel doorlopen. Gevolg hiervan was dat studenten relatief lang in de eerste, verkennende (onderzoeks)fasen bleven zweven. Met de nieuwe methode (design thinking) wordt ontwerpen meer als iteratief proces omarmd en leren studenten sterker de waarde van experimenteren, testen en prototyping richting de realisatie.

Leerjaar 2

In het tweede jaar neemt de complexiteit van de beroepstaken toe en verdiepen studenten zich verder. De opleiding werkt ernaar toe dat studenten stagebekwaam zijn. Het tweede leerjaar kent drie Studio Design Projecten van elk 10 EC. In deze studio's werken studenten in een praktijkgerichte leeromgeving aan projecten voor diverse externe opdrachtgevers (zoals NS, KRO-NCRV, KNVB en digitale bureaus als Greenberry). Studenten werken in groepen samen aan het project, maar kiezen telkens individueel een focusgebied gekoppeld aan de competenties (Understand, Create of Deliver). Daarmee hebben studenten na drie studio's elke competentie verder ontwikkeld. Het tweede studiejaar vormt ook de afsluiting van de zogenoemde ECHT-vakken; studenten beginnen hier in het eerste jaar aan. Het gaat om de vakken: Entrepreneurship, Creativity, Humanities en Technology (elk 5 EC). Deze vakken zijn ontwikkeld in samenwerking met de opleiding Journalistiek en het Instituut voor Communicatie en worden ook met die opleidingen in gemengde groepen gevolgd.

Het tweede studiejaar bouwt goed voort op het eerste studiejaar, zo vindt het panel. Het panel heeft waardering voor de wijze waarop studenten in groepen samenwerken aan projecten en daarin bewust werken aan eigen leerdoelen (focusgebieden) gekoppeld aan de competenties. De praktijkgerichtheid van het onderwijs wordt goed vervolgd door bijvoorbeeld in de Studio Design Projecten veel gebruik te maken van externe opdrachtgevers. Inhoudelijk adresseert het programma passende onderwerpen en thema's, waarbij het panel tevens vaststelt een lijn te herkennen tussen de doelstellingen ten aanzien van de thema's 'humanities' en 'design' (zie standaard 1) en de inhoud van het programma. Dit ziet het panel onder meer terug in de ECHT-cursussen en andere vakken als Design ethics en Persuasive communication (o.a. psychologie- en communicatietheorie en 'behaviour lenses'). Daarmee sluit de opleiding ook goed aan op de landelijke CMD-BoKS. Toch ziet het panel mogelijkheden om de gewenste accentuering op het gebied van 'humanities' en 'design' in het programma te versterken. Bestudering van de behandeling in het onderwijs van 'design' en gesprekken hierover met docenten, studenten en alumni tonen het panel mogelijkheden studenten een rijkere design benadering mee te geven, waarmee zij het discours van design nog beter leren kennen. Door groei van dit bewustzijn bij studenten verwacht het panel dat zij beter hun positie kunnen bepalen binnen het brede ontwerpveld en studenten leren zich zo verhouden tot actuele kwesties en debatten die spelen binnen het domein. Wat betreft 'humanities' zou het panel graag zien dat dit perspectief richting het eind van de opleiding structureel door studenten wordt gehanteerd, waardoor het '*a way of life*' voor studenten wordt. Zo zou in bijvoorbeeld de cursussen Guide Branding en Lab X (jaar 3), waarvan het panel de cursusbeschrijvingen en de cursushandleidingen bestudeerde, het accent 'humanities' extra geaccentueerd kunnen worden, zodat studenten gedurende het programma steeds weer bewust worden gemaakt van dit nagestreefde profileringsaccent en dit steeds bewust onderdeel maken van hun uitvoeringspraktijk. Verder ziet het panel kans voor de

opleiding om het onderwerp 'data' nog sterker van waarde te laten zijn in het ontwerpproces van studenten. Juist in een agile-setting is het voortdurend meten van de interactie met de doelgroep een belangrijke competentie die in de markt wordt gevraagd. Het gebruik van data speelt daar in toenemende mate een rol bij.

Leerjaar 3 en 4

Het derde en vierde leerjaar kent een semesterstructuur. Studenten hebben de mogelijkheid om de volgorde waarin zij deze semesters doorlopen (deels) zelf te bepalen: semester 5, 6 en 7. Ook kunnen studenten de minor volgen na het afstudeersemester. Het derde en vierde leerjaar staan in het teken van het vinden van de eigen signatuur. Het gaat zo gezegd om de persoonlijke ontwikkeling van studenten tot CMD-professionals. Via de studentkeuze voor stage (30 EC), minor, profileringscursus en het afstuderen kunnen zij een eigen signatuur als CMD'er ontwikkelen. Die signatuur kan zowel verdiepend als verbredend van aard zijn. In de minorfase bijvoorbeeld kunnen studenten kiezen voor de verdiepende minor 'Big Data en Social Media' maar ook voor een minor bij een andere opleiding. Het aanbod aan profileringscursussen (ieder 10 EC) bestaat uit: Data, Human Centered Design, Immersive Design en Branding. Naast deze onderwijseenheden maakt ook Lab X (5 EC), Lab Next (5 EC), Studio X (10 EC) onderdeel uit van het onderwijsprogramma. In de twee Lab-cursussen gaan studenten onder meer aan de slag met trendwatching, scenarioplanning en future probing en passen dit toe op een specifieke branche (bijvoorbeeld zorg, retail of onderwijs). Voor de afstudeerfase: zie de beschrijving bij standaard 3.

Met de onderwijsprogrammering in het derde en vierde studiejaar zorgt de opleiding voor een passende afsluiting van het onderwijs in lijn met de eerdere leerjaren. In de studiegids, cursusbeschrijvingen en online beschikbaar gesteld cursusmateriaal herkent het panel duidelijk de opbouw naar meer zelfstandigheid en complexere casuïstiek waarmee de studenten uiteindelijk op competentieniveau 3 de opleiding afronden. Bovendien ziet het panel dat het strategisch vermogen van studenten aangesproken wordt, onder meer in de lab-cursussen. Het belang dat de opleiding in de laatste twee jaren hecht aan de persoonlijke (signatuur) ontwikkeling van studenten en de regie die studenten in deze fase hebben over het studieprogramma, vindt het panel te waarderen. Hiermee faciliteert de opleiding herkenbaar de individuele talentontwikkeling en zorgt voor motivatie. De praktijkgerichtheid blijft ook in deze fase van de opleiding sterk. Met thema's als (big) data en de focus op branches als zorg en onderwijs ziet het panel tevens dat de opleiding oog houdt voor actuele ontwikkelingen en studenten niet alleen een (private) ondernemersmentaliteit meegeeft, maar ook het maatschappelijk perspectief inbedt.

Internationalisering

De opleiding vindt het van belang dat studenten zich gedurende de studie bewust worden van de internationale context van de sector. Via verschillende programmaonderdelen ondersteunt de opleiding die bewustwording. Aan studenten biedt de opleiding de mogelijkheid om een stage of minor in het buitenland te volgen en er worden studiereizen naar het buitenland georganiseerd, bijvoorbeeld naar Japan en Zuid Korea. De opleiding heeft uitwisselingscontracten met tien partneruniversiteiten in negen landen waaronder: Spanje, Zuid Korea, Zweden, Duitsland en Portugal. Tijdens die studiereizen werkt de opleiding samen met plaatselijke universiteiten, zodat studenten met studenten aldaar aan projecten kunnen werken. Naast activiteiten in het buitenland ziet het panel dat de opleiding ook in haar eigen opleidingsaanbod internationalisering

(internationalisering@home) een plek geeft. Zo organiseert de opleiding ontmoeting met buitenlandse studenten door haar onderwijs open te stellen voor visiting students en wordt gewerkt met interculturele projecten met internationale opdrachtgevers. Om dit mogelijk te maken biedt de opleiding een deel van haar cursussen in zowel het Nederlands als in het Engels aan.

Vormgeving van het programma

Voor de vormgeving van het onderwijs werkt de opleiding met zogenoemde *guiding principles*. Deze inrichtingsprincipes vinden hun oorsprong in de onderwijsvisie van de hogeschool beschreven in de *HU Onderwijsvisie 2020* en in de koers van CMD Utrecht die onder meer neergelegd is in het document '*De kleur van Utrecht*' (2018). Vanuit de hogeschoolbrede onderwijsvisie volgen kenmerken als samen leren, persoonlijk (gepersonaliseerd) leren én leren leren. De koers van CMD Utrecht beschrijft onder meer de volgende waarden als kenmerken van de leeromgeving: veilig, inspirerend, professioneel en persoonlijk. Uiteindelijk leiden deze uitgangspunten tot twaalf principes die de opleiding gebruikt heeft bij de inrichting van het curriculum. Het betreft principes als:

- Projecten en samenwerking met opdrachtgevers staat centraal in het onderwijs. Daarbij wordt gebruik gemaakt van echte beroeps gerelateerde leersituaties, echte vraagstukken en ethische dilemma's voor de maatschappij van nu en voor de toekomst;
- Didactische uitgangspunten van Blended Learning en het werken in leerteams of projectteams wordt daar waar het meerwaarde heeft bij de ontwikkeling van studenten toegepast;
- Er is voldoende keuzevrijheid in het programma zodat de student zijn/haar eigen passen kan ontwikkelen en volgen en er is voldoende duiding in het onderwijs zodat de student zich via routes van specialiseren.
- Er wordt een mix aangeboden van specifieke beroepscompetenties die de inzetbaarheid op korte termijn moeten verzekeren en van bredere persoonlijke competenties en attitudes die de employability op langere termijn garanderen.

Het panel constateert dat de inrichtingsprincipes een vrij volledig raamwerk vormen op basis waarvan de opleiding haar onderwijs vormgeeft. Herkenbare aspecten daarin zijn onder meer de nadruk op projectwerk, de praktijkgerichtheid, de aandacht voor persoonsvinding & –ontwikkeling en het inbedden van ethische en maatschappelijke vraagstukken gelieerd aan de ontwerp-professie. Hoewel minder sterk verankerd in de *guiding principles*, ziet het panel tevens dat de opleiding veel waarde hecht aan integraliteit. Dit beschrijft de opleiding tevens in haar zelfevaluatie: "*We werken met integrale opdrachten waarin een beroep wordt gedaan op kennis, vaardigheden en beroepshouding. Integraal leren is dus een belangrijk uitgangspunt binnen onze didactiek*".

Uit diverse bestudeerde cursushandleidingen heeft het panel een beeld gekregen van de werkvormen die de opleiding aanbiedt. Het gaat om een gevarieerde mix van onder meer instructiecolleges, workshops, hoor- en werkcolleges, practica, excursies, gastcolleges en veel projectgroep bijeenkomsten in verschillende vormen (o.a. lab- en studio designprojecten). Het panel vindt dat de opleiding met de werkvormen adequaat aansluit op de onderwijsinhoud en daarbij passende ruimte laat voor vrije invulling door studenten. Zo organiseert de opleiding een rijk palet aan workshops die studenten kunnen volgen op basis van ontwerpkeuzes die zij in projecten maken. Het gaat dan bijvoorbeeld om het leren werken met specifieke bewerkingsprogramma's (zoals InDesign en Photoshop), maar ook programmeren en coderen

ten dienste van websiteontwerpen. De opleiding biedt hiermee, zo stelt het panel, een mooie gereedschapskist aan waaruit studenten de benodigde tools (kennis & vaardigheden) kunnen selecteren. Positief aan deze opzet vindt het panel dat studenten hierdoor bewogen worden gerichte afwegingen en keuzes te maken. Wel ziet het panel een risico tot shop-gedrag van studenten waardoor eenzijdigheid in dergelijke capaciteiten kan ontstaan. Het panel vraagt de aandacht van de opleiding om de breedheid aan tools die studenten opdoen sterker te garanderen.

Een ander aspect dat het panel hier wil adresseren betreft de aansluiting van het didactisch concept op in de beroepspraktijk gebruikte ontwerpmethoden, zoals agile/scrum. Het panel ziet in de vormgeving van de opleiding dat hier aandacht voor is. Zo kwam in het gesprek met docenten en studenten tot uiting dat er bijvoorbeeld gewerkt wordt met sprints, demo's en productreviews. De gesprekken toonden tevens dat de behandeling en inzet van een beroepsmethodiek als agile/scrum in het onderwijs niet integraal plaatsvindt, maar dat er in diverse cursussen verschillende onderdelen van de methodiek worden gebruikt. Het panel vindt een integrale voorbereiding van studenten op dergelijke gangbare beroepsmethodieken nodig.

Docenten

Het docententeam bestaat uit zo'n zeventig (parttime) docenten en is een mix van hoogopgeleide academici en professionals uit de praktijk die relevante domein-, vakkennis en ervaring inbrengen. Bijna alle docenten beschikken over een mastertitel. Vier docenten zijn deze aan het behalen en twee docenten zijn bezig met een promotietraject. Negen docenten werkt ook voor een deel van hun aanstelling voor lectoraten. In totaal heeft circa 55 procent van het team een aanstelling buiten het docentschap, veelal als designer. Dit zorgt ervoor dat docenten uit concrete, eigen praktijkervaring kunnen putten bij het verzorgen van onderwijs en op die manier ook actuele ontwikkelingen snel in kunnen bedden in hun cursus(sen). Dat de opleiding hecht aan een sterke verbinding met de praktijk blijkt tevens uit de inzet van gastdocenten die workshops en lessen verzorgen.

Voor overzicht, coördinatie en afstemming wordt er binnen het docententeam met verschillende deelteams gewerkt, gekoppeld aan onderwijsperioden. Zo is er een Studio-team, een LAB-team en een Storytelling-team. Ook vormen zes docenten samen de curriculumcommissie. Vanuit deze commissie wordt gecontroleerd dat beroepsvaardigheden en de competenties en de opbouw daarvan worden geborgd in het curriculum. Drie van de leden vertegenwoordigen belangrijke fases van de studie: propedeuse, hoofdfase en afstuderen. De afgelopen jaren zijn veel managementtaken een directe verantwoordelijkheid van teamleden geworden om daarmee de mate van zelfsturing te bevorderen. Als gevolg hiervan is vorig studiejaar de overstap gemaakt van een twee- naar een éénkoppig managementteam (de opleidingsmanager).

Het panel constateert voorts dat er systematisch aandacht is voor professionalisering van het docententeam. Accenten in de professionaliseringsagenda zijn didactiek en toetsing. Naast cursussen om de basiskwalificatie didactische bekwaamheid te behalen heeft de opleiding ook enkele docenten met een lerarenachtergrond en investeert ook in verdere onderwijsgerelateerde bekwaamheden. Zo gaf één van de docenten aan recent de master Onderwijsinnovatie te hebben afgerond. Ook door werving en selectie werkt de opleiding aan de (blijvende) vorming van een gekwalificeerd docententeam. Hiertoe worden analyses gemaakt van het curriculumschema in relatie tot de kwalificaties van het docententeam. Recent is op basis van

zo'n analyse extra capaciteit aangetrokken op het gebied van User Interface. Het panel stelt vast dat de opleiding voldoende bewust is van en actief werkt aan de professionalisering van het team. Een aandachtspunt richting de nabije toekomst is het aantal BKE/SKE gecertificeerde docenten, dit ligt op het moment van de visitatie op 28 procent. De ambitie is dat alle docenten minimaal BKE-gecertificeerd zijn in 2020. Daarnaast is er de wens om het aantal SKE-gecertificeerden te vergroten (nu: negen docenten).

Het panel is van oordeel dat het docententeam, dat zich in de gesprekken enthousiast en samenwerkend toonde, over voldoende deskundigheid beschikt om het onderwijs inhoudelijk, onderwijskundig en organisatorisch te verzorgen. Dit beeld wordt bevestigd in het gesprek met studenten. Zij laten zich tegenover het panel positief uit over de creatieve kwaliteiten van de docenten, de wijze waarop docenten in verbinding staan met de CMD-praktijk en de manier waarop docenten duidelijk het kader schetsen bij de start van een lessenserie (doelstellingen van een cursus). Ook tonen de studenten zich positief over de bereikbaarheid van docenten, al benoemt de opleiding dit zelf als aandachtspunt op basis van resultaten van studentevaluaties.

Standaard 3 Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Conclusie

De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **voldoende**.

De CMD-opleiding beschikt over een toetsplan gebaseerd op de toetskaders vanuit de hogeschool en het instituut. Beleidsmatig steekt het toetsbeleid goed in elkaar, zo concludeert het panel. Het ademt aandacht voor kwalitatief toetsen uit en kent daartoe een adequate procesmatige inrichting, waarbij aandacht is voor de benodigde kwalificaties van verschillende betrokkenen, voor kwaliteitsrealisatie en –borging. De curriculummatrix fungeert als solide uitgangspunt bij het construeren van toetsen, zowel inhoudelijk als wat betreft toetsvorm. De opleiding kent een gevarieerd toetsaanbod, waarbij ook oog is voor de aantrekkelijkheid van de toetsvorm. Bestudering van diverse toetsen, bijbehorende studentuitwerkingen en beoordelingen leiden tot de conclusie van het panel de toetsing aan de maat is. Er is een heldere lijn tussen de toetsinhoud, competenties en lesstof in bestudeerde cursussen. De cursushandleidingen zijn transparant over het toetsproces en de beoordeling. Aan de beoordelingskant ziet het panel wel ruimte voor *finetuning*, onder meer als het gaat om het verantwoorden van de weging van criteria. Ook geeft het panel de opleiding mee een andere balans na te streven als het gaat om het beoordelen op basis van deelproducten en/of productieproces versus volledige eindproducten.

De kwaliteitsborging rondom toetsing is voldoende solide. De uiteindelijke verantwoordelijkheid ligt bij de examencommissie die ondersteund wordt door een toetscommissie. Ook kent de opleiding een toetsexpertgroep die onder meer examinatoren ondersteund bij het construeren van een toets. Het panel heeft geleerd dat de examencommissie – sinds ongeveer twee jaar – flink is vernieuwd en dat daarmee ook nieuw taak-elan is ontstaan. Het panel vindt dit gegeven de constatering ten aanzien van standaard 4 een zeer welkome ontwikkeling. Het gesprek met leden van de examencommissie heeft het panel laten zien dat de leden het bewaken van de toetskwaliteit en specifiek van het eindniveau serieus nemen en ook daartoe passende activiteiten uitvoert. Het panel raadt de examencommissie wel aan het aantal examinatoren dat ingezet wordt voor het beoordelen van afstudeeronderdelen terug te brengen.

Onderbouwing

Toetsbeleid

Hogeschool Utrecht onderscheidt drie niveaus om toetsen te bespreken en vast te stellen. Het strategisch niveau, opgesteld in het HU Toetskader, het tactisch niveau onderbouwd in het toetsbeleid van het instituut en het operationele niveau dat jaarlijks wordt vastgelegd in het Toetsplan van de opleiding. In het toetsplan van de opleiding CMD is de visie op toetsing neergelegd, wordt de toetscyclus beschreven evenals de toetsorganisatie is beschreven welke toetsbekwaamheden het team moet vertegenwoordigen.

Het panel constateert dat er in het toetsbeleid relevante kwaliteitseisen worden beschreven waaraan toetsing moet voldoen, o.a. validiteit, betrouwbaarheid, transparantie en

oordeelskundigheid. Beleidsmatig steekt het toetsbeleid goed in elkaar, aldus het panel. Het ademt aandacht voor kwalitatief toetsen uit en kent daartoe een adequate procesmatige inrichting, waarbij aandacht is voor de benodigde kwalificaties van verschillende betrokkenen, voor kwaliteitsrealisatie en -borging.

Toetsuitvoering

Bij de toetsconstructie fungeert de curriculummatrix als solide uitgangspunt, deze is als zodanig ook onderdeel van het toetsplan van de opleiding. Hierin is voor het panel zichtbaar dat de opleiding op verschillende momenten in het toetsprogramma de competentiebeheersing van studenten toetst. In het eerste leerjaar bijvoorbeeld wordt competentie U1 niveau 1 (“*Duidt begeleid en in een eenvoudige context de context van de opdracht op basis van een overtuigend onderzoek*”) getoetst in de cursussen: UX Playful, Humanities, UX Understand, Storytelling Basics en in Storytelling Understand.

De leerdoelen zijn tevens onderlegger voor de keuze van de toetsvorm. Over het totaal bezien ziet het panel dat de opleiding een breed palet aan toetsvormen hanteert: beroepsproducten (o.a. presentaties, pitches en simulaties) casus-toetsen, praktijktoetsen en –opdrachten, schriftelijke toetsen, reflectieverslagen, mondelinge toetsen en assessments en de schouw. In de praktijk, zo stelt het panel vast, zijn voorgenoemde verzamelbegrippen en ziet het panel dat de opleiding hierin nog een aansprekende vertaalslag heeft gemaakt. Zo schrijven studenten voor de cursus CMD Safari bijvoorbeeld een reisverslag door het CMD-werkveld en worden ook ‘blogs’ als toetsvorm gebruikt. Met die blogs houdt de opleiding zicht op het totstandkomingsproces als ook op inhoudelijke overwegingen tijdens die studenten tijdens het ontwerpproces maken.

De opleiding schrijft in haar ZE dat de opleiding op basis van volledige eindproducten toetst (zoals een website of een applicatie), maar ook op deelproducten of productieproces, zoals een prototype of een specialisatie van eisen. Het panel heeft dit ook als zodanig waargenomen en heeft in de basis waardering voor deze opzet. Echter, zou het panel graag zien dat de opleiding hier een andere balans nastreeft gezien haar de eigen constatering van de opleiding dat studenten maar moeilijk uit de verkennende onderzoeksfase geraken. Door in de toetsing de balans meer te laten uitslaan naar volledige eindproducten zullen studenten daar ook naar gaan acteren. Hiermee wil het panel de waarde van de verkennende fase geenszins bagatelliseren, maar meer ruimte creëren voor het iteratieve ontwerpproces.

Het panel heeft tijdens de visitatiedag inzage gekregen in een representatieve selectie toetsen, inclusief studentuitwerkingen en beoordelingen. Daarnaast heeft de opleiding het panel meegenomen aan de hand van een *student-journey* aan de hand van toetsproducten. Het panel stelt vast dat de toetsing aan de maat is. De relatie tussen toetsinhoud, competenties en de lesstof is bij de bestudeerde cursussen voldoende op orde. In de cursushandleidingen ziet het panel tevens dat de opleiding transparant is over zowel de inrichting van toetsing als over de beoordelingscriteria. In enkele beoordelingsformulieren/-criteria ziet het panel wel dat de aansluiting op de beoogde leerresultaten beter verantwoord kan worden. Soms is het beoordelingsformulier nog niet (volledig) aangepast op de vernieuwde competentieset, ook lijkt de weging van verschillende beoordelingscriteria niet overal afgestemd op de inhoudelijke zwaarte van onderdelen of ontbreekt een duidelijke weging. Het panel geeft de opleiding mee deze aspecten te *finetunen*.

Toetsing beoogde leerresultaten

De vernieuwing van het onderwijsprogramma is ten tijde van de visitatie gevorderd tot het vierde leerjaar. Dientengevolge is de hiervoor besproken competentieset (Understand, Create, Deliver) nog niet de onderlegger voor de inrichting van de finale toetsing van de beheersing van de beoogde leerresultaten. Hiertoe gelden nog de voormalige landelijke CMD-competenties uit 2011 (incl. update 2015). Met een vrij en een gebonden project (resp. 10 en 20 EC) tonen afstudeerders aan vier beroepsspecifieke competentieclusters te beheersen en zich als CMD-professional te profileren op twee generieke CMD-competenties.

In het gebonden project beoordeelt de opleiding de vier beroepsspecifieke competentieclusters: 'onderzoeken en begrijpen', 'conceptualiseren', 'verbeelden en realiseren' en 'evalueren'. Om de competenties aan te tonen lossen studenten een praktijkrelevant vraagstuk op voor een opdrachtgever, in de vorm van een professioneel CMD-product. De opdracht moet door studenten zelf geworven worden en van hen wordt verlangd dat de gehele ontwerp- of designcyclus wordt doorlopen. De beoordeling vindt plaats op basis van het beroepsproduct en de onderbouwing daarvan. In een afsluitende zitting lichten zij het product toe en beantwoorden ze vragen van examinatoren. Het beoordelingsformulier laat zien dat elk competentiecluster in de eindbeoordeling evenredig wordt meegewogen om tot het eindcijfer te komen.

Bij de beoordeling van het vrije project worden de generieke CMD-competenties 'manifesteren en presenteren' en 'ontwikkelen en reflecteren' beoordeeld. Binnen dit afstudeeronderdeel tonen studenten hun bekwaamheid in een zelfgekozen rol binnen het CMD-domein, zoals visueel designer, UX-designer of brand designer. Enerzijds tonen zij de competentiebeheersing in een portfolio en een presentatie en anderzijds door te laten zien (onder meer via reflectieverslagen, blogs, etc.) dat zij kunnen sturen op hun eigen ontwikkeling en daarop kunnen reflecteren. Dit alles presenteren afstudeerders in een afsluitende schouw aan de examinatoren.

Kwaliteitsborging

Het toetsplan van de opleiding voorziet in een duidelijke en overzichtelijke passage over de wijze waarop de opleiding de toetskwaliteit wil borgen. Langs de onderwerpen 'toets maken', 'kwaliteitsborging vooraf', 'toetsafname', 'toetsen beoordelen' en 'kwaliteitsborging achteraf' wordt inzicht geboden in de taken en verantwoordelijken (uitvoerend/controlerend) van de opleidingsbetrokkenen rondom toetsing. Als het gaat om borgende activiteiten ziet het panel dat de opleiding onder meer structureel het vier-ogenprincipe toepast, toetsen (en proces van totstandkoming) laat beoordelen door de examinatoren van het cursusteam/de coördinerend examinator, de toetscommissie controles uitvoert op toetskwaliteit aan de hand van een checklist (op items als: validiteit, betrouwbaarheid, rechtvaardigheid, uitvoerbaarheid, selectie en leereffect) en dat toetsresultaten worden geanalyseerd. Naar oordeel van het panel vormt dit een voldoende solide borgingsraamwerk.

De uiteindelijke verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van toetsing ligt bij de examencommissie, die ondersteund wordt door een toetscommissie. Ook kent de opleiding een toetsexpertgroep die onder meer gevraagd door examinatoren mee kunnen denken bij het construeren van een toets. Uit gesprekken met enkele leden van de examencommissie en op basis van bestudering van het jaarverslag vindt het panel dat de examencommissie haar (wettelijke) taak voldoende adequaat uitvoert. In het gesprek werd aangegeven dat de examencommissie - sinds ongeveer twee jaar – flink is vernieuwd en dat daarmee ook nieuw taak-elan is ontstaan. Afgaande op de

constateringen van het panel ten aanzien van standaard 4, vindt het panel dit een zeer welkome ontwikkeling. Het gesprek heeft het panel laten zien dat de leden het bewaken van de toetskwaliteit en specifiek van het eindniveau serieus nemen en ook daartoe passende activiteiten uitvoert. Het panel waardeert dat de examencommissie zich ook eigenstandig een beeld vormt van afstudeerdossiers (steekproefsgewijs) en zich hierin niet alleen laat informeren of op papier checkt of het systeem voldoende adequaat is. Wel vindt het panel het aan te raden dat de examencommissie overweegt het aantal examinatoren dat ingezet wordt voor het beoordelen van afstudeeronderdelen terug te brengen. Ondanks diverse kalibratie- en normvindingsessies ziet het panel een relatief breed interpretatiespectrum terug bij het uitvoeren van deze beoordelingen. Met de beweging naar meer holistisch beoordelen in deze fase van de opleiding, acht het panel dit des te meer van belang.

Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Conclusie

De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **voldoende**. Het panel heeft de realisatie van de beoogde leerresultaten bekeken door vijftien afstudeerdossiers te bestuderen.

Afgestudeerden laten in de dossiers zien voldoende toegerust te zijn om het werkveld als beginnend CMD-professional te betreden. Ze laten zien aan de slag te kunnen met een CMD-gerelateerd ontwerpvoorbeeld van een opdrachtgever. Studenten verkennen het onderwerp en de context (incl. doelgroep) intensief om van daaruit over te gaan naar het ontwerpen en ontwikkelen van een concreet beroepsproduct. Die beroepsproducten vindt het panel voldoende op orde al zijn er wel grote verschillen zichtbaar in de uitwerkingskwaliteit, onder meer gekoppeld aan de functionele vaardigheden (coderen en programmeren) en in het creativiteitsgehalte. In de regel kwam dit ook tot uiting in de beoordeling door de opleiding. Van één afstudeerder vond het panel het beroepsproduct niet voldoende. Met de in gang gezette onderwijsvernieuwing en het accent daarin op de versterking van het iteratief vermogen van de studenten, ziet het panel een goede beweging om de uitwerkingskwaliteit te verhogen. Dit zag het ook reeds in producten van eerderejaars studenten. Alumni en vertegenwoordigers van het werkveld tonen zich positief over de opleiding. De werkveldvertegenwoordigers tonen zich positief over de doel(groep)gerichtheid van de studenten en waarderen daarnaast het vermogen van afgestudeerden om out-of-the-box te denken.

Onderbouwing

Panelbeoordeling afstudeerdossiers

Ten einde zich een beeld te vormen van de realisatie van de beoogde leerresultaten bestudeerde het visitatiepanel afstudeerdossiers van vijftien afgestudeerden. De vijftien dossiers zijn geselecteerd uit een overzichtslijst met afgestudeerden uit de afgelopen twee jaar, waarbij in de selectie onder meer is gezorgd voor een spreiding in eindcijfers (hoog – middel – laag).

De dossiers laten naar oordeel van het panel zien dat de afgestudeerden voldoende zijn toegerust om het werkveld als beginnend CMD-professional te betreden. In de projecten laten studenten zien dat ze aan de slag kunnen met een CMD-gerelateerd ontwerpvoorbeeld van een opdrachtgever. Afstudeerders steken zichtbaar veel tijd in het verkennen van de context rondom het vraagstuk. Het gaat hierbij onder meer om het in kaart brengen van de omgeving rondom het bedrijf/de opdrachtgever, het analyseren van de doelgroep en het scherp krijgen van hun behoeften. Het panel zag hiertoe talrijke concurrentie-, doelgroep- en trendanalyses. Vanuit deze fase gaan afstudeerders over naar het ontwerpen en ontwikkelen van het concrete beroepsproduct. Dit kan veel verschillende vormen aannemen: websites, applicaties, bordspellen, promo-campagnes tot bedrijfscommunicatie-materialen (briefpapier, visitekaartjes, etc.). Over het algemeen ziet het panel een redelijke aansluiting tussen de vraag van opdrachtgevers, de analyses door afstudeerders en de opmaat naar het uiteindelijke beroepsproduct. De uiteindelijke

beroepsproducten vindt het panel voldoende op orde. Al ziet het panel, gekoppeld aan het competentiecluster 'verbeelden en realiseren' wel grote verschillen in de uitwerkingskwaliteit. De ene afstudeerder is beter in staat om daadwerkelijk te ontwerpen/realiseren, waar anderen daar zichtbaar meer moeite mee hebben. Het panel ziet deze verschillen onder meer in functionele vaardigheden (programmeren en coderen bijvoorbeeld) en in het creativiteitsgehalte. In de regel kwam dit ook naar voren in de uiteindelijke beoordeling. Van één beroepsproduct is het panel van oordeel dat zowel dit niet met een voldoende gehonoreerd had moeten worden.

De verschillen in uitwerkingskwaliteit worden door de opleiding herkend en was voor hen ook één van de belangrijkste redenen om het iteratief ontwerpen sterker in het nieuwe curriculum neer te zetten. De constatering van het panel vanuit de bestudeerde afstudeerwerken sluiten hier goed op aan: afstudeerders blijven soms te lang in de verkennende fase (gekoppeld aan de competentie 'onderzoeken en begrijpen') van een project, waarmee hun kwaliteiten op het gebied van het daadwerkelijk realiseren van het ontwerp/beroepsproduct niet altijd goed of volledig tot uitdrukking komt. In producten van huidige studenten uit jaar 1-3 zag het panel de versterking van deze kwaliteiten al optreden, hetgeen positief stemt richting hun toekomstige afstudeerproducten.

Functioneren afgestudeerden

Uit de gesprekken met alumni en vertegenwoordigers vanuit het CMD-werkveld komt het beeld naar voren dat de opleiding de studenten voldoende toerust voor het betreden van de CMD-arbeidsmarkt. Reflectie van werkveldvertegenwoordigers laat zien dat de afgestudeerden goed in staat zijn de vraag van een opdrachtgever te duiden en daarmee aan de slag te gaan. Hierbij laten zij zich niet leiden door de wensen van de opdrachtgever, maar blijven zij goed gefocust op de doelgroep en het doel dat de opdrachtgever wil bereiken. In gesprekken kwam naar voren dat het werkveld het waardeert dat zij soms een spiegel voorgehouden krijgen en dat dit ook leidt tot onverwachte resultaten. Zo gaf één van werkveldvertegenwoordigers aan een mobiele applicatie als doel te hebben gesteld, waar studenten uiteindelijk kwamen met het ontwerp voor een bordspel. Een verrassende, maar zeer goede en bruikbare uitwerking dat voldeed aan het achterliggende doel. Dit vermogen tot out-of-the-box denken van studenten wordt zeer gewaardeerd.

Ook alumni tonen zich positief over de opleiding en de tools die ze hebben meegekregen. Ze waarderen de keuzevrijheid en ruimte tot specialisatie in het onderwijs en de deskundige begeleiding die ze kregen. Dit blijkt eveneens uit alumni-onderzoek waarin 84 procent van de afgestudeerden uit 2017 zich tevreden tonen over de opleiding. De veelzijdigheid en de aansluiting op de praktijk worden als sterke punten genoemd. In de gesprekken gaven studenten en alumni aan dat de opleiding voldoet aan hun verwachtingen.

Eindoordeel over de opleiding

Oordelen op de standaarden

Het visitatiepanel komt tot de volgende oordelen op de standaarden:

Standaard	Oordeel
<i>Standaard 1 Beoogde leerresultaten</i>	Goed
<i>Standaard 2 Onderwijsleeromgeving</i>	Voldoende
<i>Standaard 3 Toetsing</i>	Voldoende
<i>Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten</i>	Voldoende

Het visitatiepanel beoordeelt de kwaliteit van de bestaande hbo-bacheloropleiding Communication and Multimedia Design van Hogeschool Utrecht als **voldoende**.

Aanbevelingen

Het panel geeft de opleiding de volgende aanbevelingen mee:

Standaard 2

- De ingezette lijn met betrekking tot de design-cyclus en de ruimte voor groei van het iteratief vermogen van studenten kan op aanmoediging van het panel rekenen. In aansluiting hierop raadt het panel de opleiding aan om studenten sterker bewust te maken van hun positie als ontwerper binnen het discours van design. Daarmee kunnen zij zich verhouden tot actuele kwesties en debatten in het domein en daarmee de eigen positie blijven bepalen.
- Het panel stimuleert de opleiding om de gekozen accentuering op 'humanities' en 'design' over de gehele breedte van de opleiding goed te implementeren.
- Ten aanzien van de workshops die studenten zelf kunnen kiezen, geeft het panel de opleiding mee sterker te waarborgen dat studenten met een breedheid aan 'gereedschappen' leren werken.
- Het panel ziet mogelijkheden om beroepsmethodieken meer (integraal) onderdeel te maken van het onderwijs.
- De ambitie van de opleiding ten aanzien van BKE/SKE-certificering in 2020 zal de komende periode nog een stevig beroep doen op het team. Het panel geeft de opleiding mee dit goed te faciliteren.

Standaard 3

- Bij een aantal beoordelingsformulieren constateerde het panel inconsequenties ten aanzien van de beoordelingscriteria. Het panel beveelt de opleiding aan deze te finetunen.
- Het panel geeft tevens de aanbeveling om het aantal examinatoren betrokken bij het afstuderen terug te brengen. Het panel vindt het niet vanzelfsprekend dat zo'n groot deel van het docententeam de rol van examinerator in deze fase op zich neemt, te meer gezien het brede interpretatiespectrum dat het panel zag in de afstudeerbeoordelingen.

Standaard 4

- Het panel geeft de opleiding mee te bewaken dat afstudeerders hun realisatievermogen meer kunnen tonen in de afstudeerfase. Uitgaande van de nieuwe competenties zou het panel graag meer balans zien tussen 'Create' en 'Deliver' enerzijds en 'Understand' anderzijds.

Bijlagen

Bijlage 1 Bezoekprogramma

Tijdstip	Thema/gespreksgroep	Deelnemers (namen verwijderd: AVG)
08:30	Ontvangst Panel HU, Heidelberglaan 15 Utrecht	
08:45-09:10	Informele kennismaking en presentatie door CMD waarin zij zich positioneert ten aanzien van gemaakte keuzes, stand van zaken en openstaande wensen & voornemens. Het panel kan toelichtende vragen stellen.	Panel, alle (beschikbare) deelnemers van de dag en geïnteresseerde CMD-teamleden
09:15-10:30	Materiaalbestudering en voorbereiding	Panel
10:30-11:00	Gesprek Opleidingsmanagement	(Directeur IvM) (Opleidingsmanager CMD) (teamcoördinator jaar) (1 UX /docent) (teamcoördinator / docent)
11:15-12:00	Gesprek Beoogd leerresultaat	(lectoraat, docent) (vz. Curriculumcommissie, docent) docent) (BVC-lid) (accountmanager, teamcoördinator, docent) Alumnus) (lectoraat, docent)
12:15-13:00	Gesprek Onderwijsleeromgeving vanuit docenten	(teamcoördinator jaar 1 UX , docent) (teamcoördinator Makerspace, docent) (coördinator Studio's, docent) (coördinator Honours, docent) (docent) (SLB-coördinator, docent)
13:00-13:45	Overleg + lunch	Panel
13:45-14:15	Rondleiding CMD	(student jaar 4) (teamcoördinator Makerspace, docent) (SLB Onbelemmerd leren, docent) (docent)
14:15-15:00	Gesprek Onderwijsleeromgeving vanuit studenten	(student jaar 2, voorzitters MAD) (student jaar 2, lid OC) (student jaar 1) (student jaar 4) (student jaar 2)
15:15-16:00	Gesprek Toetsing & Borging	(vz. Toetscommissie, stagecoördinator IvM, docent) (docent journalistiek, lid examencie.) (vz. Examencie. IvM, beleidsmedewerker)

		(student jaar 4, lid OC) (vz. Curriculumcommissie, docent) (teamcoördinator, docent) (lid Examencie, docent)
16.15-17:00	Gesprek Gerealiseerd leerresultaat	(lid BVC) (alumnus) (afstudeerder) (alumnus) (teamcoördinator, docent) (lectoraat, docent) (coördinator afstuderen, docent)
17:00-17.45	Beoordelingsoverleg panel	
17.45-18:00	Evt. laatste gesprek opleidingsmanagement, terugkoppeling bevindingen	Directeur Instituut voor Media, Opleidingsmanager CMD, 2 Team- coördinatoren
18:00-18.30	Terugkoppeling Team en afsluiting	Panel, opleidingsmanagement en CMD Team

Bijlage 2 Bestudeerde documenten

Zelfevaluatie-rapport CMD Utrecht, september 2018
INCMD Landelijk Beroeps- en competentieprofiel, 2018
Dublindescriptoren en CMD Utrecht competenties
Kleur van Utrecht, 2018
Studiegids CMD 2018-2019
Verslagen BVC bijeenkomsten
Accountmanagementplan 2018-2019
Nota Internationalisering 2018-2021
Verslagen kalibratiebijeenkomsten 2018
CMD Utrecht Alumni enquête 2017-2018
Alumnibeleid 2018-2019
Diverse set cursushandleidingen
Prototype Ontwerp-Visualisatie Kit
Plan Leerlijn Onderzoek
Honoursplan
SLB-plan
Verslagen OC en MT
Overzicht achtergronden docenten
Professionaliseringsplan
Informatie curriculumcommissie
Kwaliteitszorgplan 2018-2019
HU Toetskader
Toetsbeleidsplan Instituut voor Media, 2017
Toetsplan CMD Utrecht, 2018-2019
Representatieve selectie toetsen, incl. studentuitwerkingen en beoordelingen
Jaarverslag Examencommissie
Verslag extern geëvalueerden, 2017-2018
Afstudeerhandleidingen
Afstudeerdossiers van vijftien afgestudeerden uit de periode 2006-2018. Het betreft de volgende afgestudeerden (studentnummers): 15 studentnummers verwijderd (avg)

Bijlage 3 Competentiematrix

UNDERSTAND <i>Van begrip naar inzicht</i>	CREATE <i>Van inzicht naar verbeelding</i>	DELIVER <i>Van verbeelding naar praktijk</i>
<p>U1: De aspirant CMD-professional duidt de context van de opdracht op basis van een overtuigend onderzoek.</p>	<p>C1: De aspirant CMD-professional zet inzichten uit onderzoek om in mediumonafhankelijke en mensgerichte creatieve concepten.</p>	<p>D1: De aspirant CMD-professional ontwikkelt en test werkende prototypes.</p>
<p>U2: De aspirant CMD-professional (her)formuleert de opdracht op basis van een overtuigend onderzoek.</p>	<p>C2: De aspirant CMD-professional ontwikkelt oplossingen die onderscheidend en vernieuwend zijn op basis van overtuigend onderzoek en een creatief ontwerpproces.</p>	<p>D2: De aspirant CMD-professional maakt inzichtelijk wat de consequenties van het invoeren van de ontwikkelde oplossing voor de gebruikers, de organisatie en/of de samenleving zijn.</p>
<p>U3: De aspirant CMD-professional communiceert inzichtelijk de resultaten van een overtuigend onderzoek.</p>	<p>C3: De aspirant CMD-professional ontwikkelt demo's op basis van een overtuigend onderzoek naar inhoud, vorm en functie.</p>	<p>D3: De aspirant CMD-professional presenteert overtuigend het iteratieve ontwerpproces en het ontwerp, en reflecteert betekenisvol op zijn functioneren binnen het ontwerpproces.</p>